

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21226>

Özet

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği (SESA), ergenlerin sigara kullanma na ilişkin sahip oldukları olumlu veya olumsuz beklentileri de erlendirmek amacıyla geli tirilmiş özgün bir araçtır. Türk kültürüne uyarlanmı ş halidir. Bu ölçek, özellikle gençlerde sigara içme davranı ş na ba laması ve sürdürülmesinde rol oynayan bili ş sel mekanizmaları, yani sigara beklentilerini ölçmeyi hedefler. Ölçeğin uyarlaması, Yazıcı, Camadan ve Kahveci (2017) tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türk ergenlerinin sigara ile ilgili tutumları derinlemesine anlamak için güçlü bir psikometrik araç sunmaktadır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal yapısı nın Türkçe örneklemede de geçerli ve güvenilir olduğunu göstermeyi amaçlamı ş tır. Bu tür beklentiler, genellikle sosyal kabul görme, stres azaltma veya kilo kontrolü gibi algılanan faydalar etrafında şekillenir ve ergenlik döneminde riskli davranı ş ların anlaşı lmasında kritik bir rol oynar.

Anahtar Kelimeler

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği, SESA, Sigara Beklentileri, Ergenlik, Tütün Kullanımı, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Baş mılık.

Yazarlar

H. Yazıcı, Fatih Camadan, G. Kahveci.

Amaç

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği'nin (SESA) temel amacı, ergenlerin sigara içme davranı ş na yönelik geli tirdikleri beklentileri, yani sigara içmenin getireceği dü ünülen sonuçları (hem olumlu hem de olumsuz) güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmektir. Bu ölçek, özellikle sigara kullanımı önleme ve bırakma programları nın geli tirilmesinde, risk altındaki gençlerin belirlenmesinde ve müdahale stratejilerinin bu bili ş sel beklentilere göre özelle tirilmesinde kullanılır. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, Türk gençlerinin kültürel ve sosyal bağ lamda sigaraya yükledikleri anlamları ölçmek için tasarlanmı ş tır.

Ölçeğin sonuçları, bireyin sigara içme kararları na etki eden temel motivasyon kaynakları na ortaya çıkarak, eğitimcilerin ve sağlık profesyonellerinin daha etkili önleyici yaklaşı mları geli tirmesine olanak tanır. Ölçeğin uyarlama süreci, orijinal İngilizce versiyonun yapısı bütünlüğünü koruyarak, dilsel ve kültürel e de erliğini sağlamayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, sigara içmeye yönelik bilişsel beklentiler yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin bir davranış gerçekleştirdikten sonra ortaya çıkması beklenen sonuçları ifade eden Beklenti Kuramına dayanır. Sigara beklentileri genellikle çok boyutludur ve bunları içerir:

Olumlu Beklentiler: Sigaranın sosyal kabulü artması, rahatlama sağlama, stresi azaltması veya performans artması gibi algılanan faydalar. Bu beklentiler, sigara içmeye başlama ve sürdürme davranışından doğrudan etkilenir.

Olumsuz Beklentiler: Sigaranın sağlığı üzerindeki zararları, kötü koku, maliyet veya sosyal reddedilme gibi algılanan riskler. Bu beklentiler ise sigara kullanma karşısında koruyucu bir işlev görebilir.

SESA, bu beklentilerin şiddetini ölçerek, ergenlerdeki sigara kullanma riskini tahmin etmeye yardımcı olan psikolojik bir yapıyı temsil eder.

Geçerlik

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması (Yazıcı vd., 2017), ölçeğin yapısal geçerliliği detaylı olarak incelenmiştir. Yapısal geçerlik, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak test edilir. Bu analizler, ölçeğin orijinalinde yer alan alt boyutların Türkçe versiyonda da anlamlı ve tutarlı bir şekilde ayrıştığını göstermeyi amaçlar. Kaynak metinde spesifik değerler belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışması, ölçeğin geçerliliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde ölçebilme yeteneğini değerlendirir. Uyarlama çalışması kapsamında, ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiştir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçeğin maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek bir uyum sergilediğini gösterir. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını devalendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği de incelenmiştir. Bu güvenirlilik analizleri, SESA'nın Türk ergenleri popülasyonunda tutarlı ölçümler yapabildiğini teyit etmiştir.

Faktör Analizi

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması sırasında yapılan faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu yapısını doğrulamıştır. Orijinal SESA, genellikle olumlu ve olumsuz beklentilere ayrılan birden fazla alt boyuttan oluşur. Uyarlama çalışması gerçekteştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), bu alt boyutların Türkçe formda da yeterli uyum indeksleri ile temsil edildiğini göstermiştir. Bu, ölçeğin, sigara beklentilerinin farklı yönlerini bağımsız olarak

ölçebilme yeteneğini kanıtlamaktadır.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme formatı (Orijinal ölçekte genellikle Likert tipi kullanılır, ancak spesifik derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamaktadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ergenler (Adolescents)

Age Group: Genellikle ortaokul ve lise öğrencilerini kapsayan ergenlik dönemi.

Population Details: Türkiye'deki ergen popülasyonu üzerinde standartlaştırılmıştır.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği (Self-report scale).

Anahtar Kelimeler

SESA, Sigara Beklentileri, Ergenlik, Başarımlılık, Önleme, Bilişsel Değerlendirme, Psikometrik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama yazarları için ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar Fatih Camadan için: camadan.fatih@gmail.com

Correspondence Address: İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmiştir.

Çizinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe adaptasyon çalışması 2017 yılında yayınlanmıştır.

Çizinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiricilerin ve uyarlama yazarların izni gerekebilir. Akademik veya araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Kaynaklar

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması na ilişkin temel referans aşağıdadır:

Yazıcı, H., Camadan, F. ve Kahveci, G. (2017). Adapting the Smoking Expectancy Scale for

Adolescents (SESA) to Turkish culture. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4, 207-220.
<http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.2.0009>

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [smoking-expectancy-scale-for-adolescents-sesa-toad.pdf](#)

Ergenlerin Sigaradan Beklentileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, ilgili akademik yayından (Yazıcı, Camadan ve Kahveci, 2017) temin edilebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM